

DÜNYA, AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ VE TÜRKİYE'DE ORGANİK MEYVE VE SEBZE ÜRETİMİ

Derleme/Review

Serpil TIRAŞCI*¹ Ümmügülsüm ERDOĞAN²

¹Bayburt Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Organik Tarım İşletmeciliği Bölümü, Bayburt, Türkiye,

² Bayburt Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, Bayburt, Türkiye,

*sorumlu yazar: serpil.usta029@gmail.com

Yayın Bilgisi

Geliş Tarihi: 25.01.2021

Revizyon Tarihi: 02.02.2021

Kabul Tarihi: 06.02.2021

Anahtar Kelimeler

Organik Sebze, Organik Meyve, Üretim

Keywords

Organic Vegetable, Organic Fruit, Production

Özet

İnsanlık tarihi boyunca var olan ancak son yıllarda daha hızlı bir artış gösteren dünya nüfusu ve bu artışın tetiklediği açlık ve çevresel sorunlar, ekolojik dengenin bozulmasına sebep olmuş, her türlü canlı sağlığını tehdit eder hale gelmiştir. Bilim, sanayi ve teknolojiye gelişmeler kırsal kalkınma alanına da sıçramış, tarımsal ürünlere yönelik beklentiler de değişmiştir. Çevre ve sağlığa ilişkin bilinç düzeyinin artması organik tarıma olan ilgiyi artırmış, organik tarımın önemli bir kısmını oluşturan organik meyve ve sebze ürünlerine olan talebin artması ile de bu ürünlerin üretim alanlarında yıllar ilerledikçe devamlı artışlar gözlemlenmiştir. 2017 yılı verilerine göre toplam meyve ve sebze üretim alanları dünyada 1.260,061 ha, AB'de 274,42 ha ve Türkiye'de ise 54,226 ha olarak rapor edilmiştir.

Bu çalışma; dünya, Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye'de organik sebze ve meyve üretimi hakkında genel ve güncel bilgileri vermek, organik yetiştiricilikte dünya ve AB ülkeleri arasında Türkiye'nin konumunu belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Organic Fruit and Vegetable Production in the World, the European Union Countries and the Turkey

Abstract

The world population, that existed throughout history of humanity but has increased more rapidly in recent years, and the hunger and environmental problems caused by this increase have led to a deterioration of the ecological balance and have become a threat to the health of all living things. Developments in science, industry and technology have spread to rural development, and expectations for agricultural products have also changed. To increase the level of environmental health awareness and increased the interest in organic agriculture and form an important part of organic farming, and with the increase in the demand for organic fruit and vegetable products, there has been a continuous increase in the production of these products as the years progressed. According to 2017 data; The total fruit and vegetable production areas have been reported 1260.061 ha in the world, 274.42 ha in the EU and 54.226 ha in Turkey.

This study was prepared to give general and up-to-date information about organic vegetable and fruit production in the world, European Union countries and Turkey, and to determine Turkey's position among the world and EU countries in organic farming.

1. GİRİŞ

Doğada yaşayan her canlı gibi insanoğlunun da yaşamını devam ettirebilmek için enerjiye, enerjiyi karşılayabilmek için de beslenmeye ihtiyacı vardır. İnsanoğlu beslenme ihtiyacını uzun bir süre avcılık ve toplayıcılık yaparak karşılamıştır. Sonraki süreçte hayvanların evcilleştirilmesi ve bitki yetiştiriciliğine başlanması ile tarihteki ilk tarım faaliyetleri ortaya çıkmıştır (Demiryürek, 2004; Turhan 2005). Tarımın ortaya çıkışından günümüze kadar olan sürede artan nüfusla birlikte gıda ihtiyaçları da artmış bu da tarımsal üretimde verimin artırılmasını gerektirmiştir (Dursun ve Ekinci, 2010; Öztürk ve Karabulut, 2017). Tarımda birim alandan daha fazla ürün elde edebilmek adına kimyasal gübre ve ilaç kullanımı giderek artmıştır. Kullanılan gübre ve ilaçların büyük çoğunluğu ise yeraltı ve yüzey sularına karışarak çevreye, doğal kaynaklara, insan ve hayvan sağlığına olumsuz etkide bulunmuştur (Erdoğan ve Çakmakçı, 2015). Temelinde insan kaynaklı olan bu yanlış uygulamalar ekosistem üzerinde büyük tahribatlara neden olmuştur. Meydana gelen bu tahribatların olumsuz etkilerini önlemek için ise organik tarım dünya ülkelerinin gündeminde yerini almıştır (Merdan ve Kaya, 2014).

Geleneksel tarım uygulamaları yoğun girdi kullanımı ile maksimum ürün elde etmeyi amaçlarken; organik tarım sistemi, üretimde sürdürülebilirliği esas almaktadır (Yorgancılar, 2016). Sürdürülebilir tarımın pratiğe yansması olan organik tarım, son yıllarda çevre bilincinin de gelişmesiyle bir zorunluluk olarak görülmeye başlanmıştır (Turhan, 2005). Bunun yanında günümüzde, organik tarımın temel anlamı birçok tüketici tarafından anlaşılmiş ve organik ürün etiketi tüketiciler tarafından en fazla tanınan etiketler içerisinde yerini almıştır (Seufert ve ark., 2017).

Çevreyi görmezden gelerek sürdürmekte olduğu tarımsal, endüstriyel ve teknolojik faaliyetler sonucu, canlı ve cansız çevresiyle birlikte kendisinin de şimdiki ve gelecekteki yaşamını tehlikeye soktuğunun fark eden insanoğlu, tarımsal, endüstriyel teknolojik faaliyetlerinde ve tüketim alışkanlıklarında değişim peşinde olmuştur. Kısa dönemde aşırı ve yıkıcı faydalanma yerine, sürdürülebilirlik esas kabul edilmeye başlanmıştır (İlbaş, 2009).

Doğa ile uyumlu bir sistemin oluşturulmasını hedef alan organik tarım, son yıllarda dünya ülkelerinde önem kazanmış ve zaman içerisinde tüm ülkeler, organik tarım faaliyetlerini geliştirmeye ve yaygınlaştırmaya başlamıştır (Deviren ve Çelik, 2017).

Organik tarım ürünlerine olan talep günden güne artmış, bu durum organik tarımın sürdürülebilirliğini olumlu yönde etkilemiştir. Organik ürünler içerisinde en fazla talebin olduğu ürünler arasında sebze ve meyveler yer almaktadır. Sebze ve meyveler diğer ürünlere göre daha fazla kimyasal katkı maddesine maruz kalmaktadır (Merdan, 2018). Bu durum organik sebze ve meyve tüketim eğilimini artırmaktadır.

Bu çalışmanın amacı; dünya, Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye’de organik sebze ve meyve üretimi hakkında güncel bilgi sunmak, Türkiye’nin bu alandaki konumu hakkında bilgi vermektir.

2. DÜNYA’ DA ORGANİK MEYVE VE SEBZE YETİŞTİRİCİLİĞİ

Organik tarım modeli aslında dünya için yeni bir buluş değildir. Üretim boyutuyla ele alındığında organik tarım, dünyanın birçok araştırma merkezi ve çiftliklerinde, tarımda kimyasal maddelerin kullanımından önce de araştırma konusu olmuştur (Kırımhan, 2005). Nitekim 1900’lü yılların başından itibaren ise İsviçre ve İngiltere gibi ülkelerde küçük çaplı da olsa uygulamalarda kendini göstermeye başlamıştır. Bunların yanında Almanya’da 1893–1925 yılları arasında sağlıklı ürünlerin satıldığı ‘reform mağazaları’ nın kurulması da organik tarım uygulaması olarak değerlendirilebilir (Uzun, 2006).

Dünya ülkeleri organik tarım üretimine geçişte genellikle ülkelerinin geleneksel ürünlerinden başlamayı tercih etmişlerdir (Marangoz, 2008). Örneğin; Danimarka’da süt ve süt ürünleri, Arjantin’de et ve et mamulleri, Hindistan’da çay, Tunus’ta hurma ve zeytinyağı, Orta Amerika ve Afrika ülkelerinde muz, Türkiye’de kurutulmuş ve sert kabuklu meyveler, organik olarak üretilen ilk ürünlerdir (Usal, 2006).

2.1. Organik İlman İklim Meyveleri

Dünya organik ılıman iklim meyve üretim alanına bakıldığında; 2017 yılında 204.382 ha alanda yetiştiricilik yapıldığı ve bu miktarın ise dünyada yetişen toplam ılıman iklim meyve alanının %1,6’ sına karşılık geldiği görülmektedir. Dünyada organik ılıman iklim meyvesi yetiştiren, alan bakımından önemli beş ülke Çin, Türkiye, İran, Rusya ve ABD’dir. En geniş organik ılıman iklim meyvesi alanına sahip ülkeler içerisinde ise 26.073 hektar alan ile Türkiye birinci sırada yer almaktadır. Bu değer Türkiye’de yetişen toplam ılıman iklim meyve alanının %5,2’sine denk gelmektedir. Türkiye’den sonra gelen ülkeler ise sırasıyla İtalya (24.825 ha), Çin (22.400 ha), Pakistan (18.359 ha), Fransa (16.700 ha) ve ABD (11.670 ha)’dir. Organik ılıman iklim meyve türlerinin kapladığı alan bakımından sırasıyla elma (%40) ilk sırada yer alır iken bunu armut (%10), kiraz/vişne (%8), erik (%8), kayısı (%7), şeftali ve nektarin (%4) takip etmektedir (Çizelge 1) (FIBL, 2019).

Çizelge 1. Dünyada organik ılıman iklim meyve türleri üretim alanı (2017)

Meyveler	Alan (ha)
Elma	81.837
Armut	20.664
Kiraz/Vişne	16.793
Erik	16.371
Kayısı	14.792
Şeftali ve Nektarin	12.385
Diğer	41.540
Toplam	204.382

2.2. Organik Tropik ve Subtropik Meyveler

Dünyada 379.699 ha alanda organik tropik ve subtropik iklim meyvesi yetiştirildiği, bu miktarın dünyada toplam tropik ve subtropik meyve üretim alanının %1,5' ine tekabül ettiği görülmektedir. Hindistan, Çin, Filipinler, Brezilya ve Tayland organik tropik ve subtropik iklim meyvesi yetiştiren en önemli beş ülkedir. Üretim alanı bakımından muz %23'lük oran ile ilk sırada yer alırken, avokado %17, incir %8, mango %8, hurma %4 ve guava %3'lük orana sahip olarak bildirilmiştir (Çizelge 2) (FIBL, 2019).

Çizelge 2. Dünyada organik tropik ve subtropik iklim meyve türleri üretim alanı (2017)

Meyveler	Alan (ha)
Muz	88.581
Avokado	63.449
İncir	31.392
Mango	30.049
Hurma	14.708
Guava	11.206
Diğer	140.314
Toplam	379.699

Not: Toplam ve diğer, hiçbir veri bulunmayan tropik ve subtropik meyve alanlarını da içerir.

2.3. Organik Sebzeler

Organik sebze üretimi 675.980 hektar alanda (2017) yapılmakta olup, dünya toplam sebze üretiminin %1,1' ine karşılık gelmektedir. Çin, Hindistan, Nijerya ve Vietnam dünyada en önemli sebze üreticisi ülkelerdir. En geniş organik sebze üretim alanına sahip ülkeler ise sırasıyla; Çin, Meksika, ABD, İtalya, Mısır ve Fransa'dır. Meyvesi yenen sebzeler yaklaşık 120.000 hektar alan ile dünyada en geniş üretim alanına sahip olup onu yaprağı ve sapı yenen sebzeler takip etmektedir. Bununla birlikte çoğu ülke için, sebze alanını gösteren mahsul ayrıntıları yoktur (FIBL, 2019).

3. AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ VE ÜYE ÜLKELER ORGANİK MEYVE VE SEBZE YETİŞTİRİCİLİĞİ

Avrupa Birliği (AB) ülkeleri geleneksel tarımın insan sağlığı ve doğal çevre üzerindeki olumsuz etkileri konusunda bilinçli bir davranış sergileyerek, geleneksel tarımın yarattığı etkiyi azaltmak için büyük bir çaba göstermişlerdir. Bu çabaların sonucunda organik tarım geleneksel tarıma göre, birçok ülke tarımın da giderek önem kazanmaya başlamıştır. İnsan sağlığını ön planda tutan, doğaya zarar vermeden ondan en iyi şekilde yararlanma sanatı olan organik tarımın (Merdan, 2014), gelişmekte olan ülkelerde büyüme ve yaygınlaşması oldukça yeni olup bu değişim son yirmi yılda büyük bir artış göstermiştir. Türkiye'nin de aralarında bulunduğu birçok ülkede organik tarım, son birkaç yılda ihracat başta olmak üzere hızla gelişen sektör olmuştur (Rehber, 2011).

3.1. Organik Ilıman İklim Meyveleri

AB ülkelerinde toplam organik ılıman meyve üretim alanı 2013 yılında 123.659 ha iken 2017 yılı itibarıyla 101.476 hektara gerilemiştir. Avrupa Birliği adayı olan ülkemiz, 26.072 ha organik ılıman iklim meyve üretim alanı ile açık ara farkla birinci sırada yer almaktadır (Çizelge 3) (FIBL, 2019).

Organik ılıman iklim meyve türleri üretim miktarları incelendiğinde 139.431 ton üretim ile ülkemizin açık ara önde olduğu görülmektedir. Türkiye'den sonra 40.112 ton üretimle İspanya ikinci, 15.655 ton üretimle Polonya üçüncü sırada yer almaktadır (Çizelge 4) (FIBL, 2019).

3.2. Organik Tropik ve Subtropik Meyveler

Avrupa Birliği'nde 2017 yılı verilerine göre organik çok yıllık bitkilerin üretim alanının 1.382.135 hektar olduğu, çok yıllık bitkiler grubuna dahil olan organik tropik ve subtropik meyve üretim alanının ise 14.016 hektar olduğu kaydedilmiştir (FIBL, 2019).

3.3. Organik Sebzeler

AB'nde 2017 yılı organik sebze üretim alanının 158.928 ha olduğu görülmektedir. Organik sebze üretim alanları incelendiğinde 2013 yılında 24.698 ha alanla ilk sırada yer alan Polonya'nın yerini 2018 yılında İtalya (60.732 ha) almıştır. Ayrıca organik sebze tarımında üretim alanı bakımından İtalya'yı, sırasıyla Polonya, Fransa, İspanya ve Almanya'nın takip ettiği görülmektedir (Çizelge 5) (FIBL, 2019). AB ülkeleri ve aday ülkelerdeki organik taze sebze üretimi bakımından 2013 yılında lider konumunda olan Almanya'nın yerini, 488.581 ton üretimle İspanya alırken, 293.393 tonla Almanya ikinci sırada yer almaktadır. Türkiye ise 48.787 ton üretim ile Avrupa'nın birçok ülkesini geride bırakmaktadır (Çizelge 6) (FIBL, 2019).

4. TÜRKİYE ORGANİK MEYVE VE SEBZE YETİŞTİRİCİLİĞİ

Türkiye'de organik tarıma yönelik faaliyetler 1984-85 yıllarında sözleşmeli üreticiler ve sınırlı sayıda Avrupalı alıcılar ile bunların yerel temsilcileri tarafından başlamıştır. Organik tarım konusundaki ilk ciddi girişim ise 1998-2000 yıllarında bir sivil toplum örgütü tarafından organik ürün satan mağazalar açılması ile gerçekleşmiştir. Organik tarımın ilk yıllarında, geleneksel ihraç ürünleri olan kuru üzüm ve incirle başlayan organik üretimin ürün sayısı ilerleyen yıllarda artış göstermiş, bunlar arasına fındık, kayısı, hububat, yağlı tohumlar, bazı hayvansal ürünler, yaş meyve ve sebze ilave edilmiştir (Merdan, 2014).

4.1. Organik Meyveler

Türkiye'de organik ılıman iklim meyve üretim alanı 2017 yılında 26.072 ha, 2018 yılında 20.608 ha olarak kaydedilmiştir (FIBL, 2019). Organik tropik ve subtropik iklim meyve türleri üretim alanı 2017 yılında 24.127 hektardır.

Çizelge 3. AB ülkeleri ve aday ülkeler ılıman iklim meyveleri üretim alanı (ha)

Ülkeler/Yıllar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Avrupa Birliği	123.659	107.118	102.953	101.974	101.476	-
Belçika	471	292	321	384	350	-
Bulgaristan	3.128	2.043	5.283	7.657	6.692	-
Çekya	5.998	4.845	4.740	4.106	4.263	3.593
Danimarka	332	355	394	412	486	558
Almanya	6.300	7.000	7.494	7.472	7.514	8.406
Estonya	497	391	494	512	427	450
İrlanda	-	47	47	34	50	47
Yunanistan	674	520	533	637	874	824
İspanya	4.517	4.571	4.782	5.648	6.189	7.326
Fransa	10.323	11.210	12.516	13.544	16.707	21.388
Hırvatistan	1.057	1.248	1.768	1.908	1.959	2.253
İtalya	28.323	17.889	18.151	22.378	-	27.326
Kıbrıs	111	99	108	150	148	176
Letonya	553	616	805	1.184	1.308	-
Litvanya	1.268	1.214	977	1.231	984	998
Lüksemburg	40	42	42	54	56	60
Macaristan	1.849	1.808	2.299	3.839	4.396	5.048
Malta	-	-	-	-	-	-
Hollanda	394	401	335	426	478	-
Avusturya	1.315	1.331	1.524	1.589	2.135	2.221
Polonya	45.554	41.326	30.401	18.616	10.574	12.054
Portekiz	1.027	1.086	1.417	1.440	1.699	999
Romanya	6.300	6.035	5.993	6.353	6.500	-
Slovenya	1.030	139	171	178	325	-
Slovakya	741	907	749	674	547	550
Finlandiya	35	49	57	67	92	83
İsveç	159	198	210	235	257	-
Birleşik Krallık	1.660	1.454	1.342	1.248	1.041	1.017
İzlanda	-	-	-	-	-	-
Norveç	176	185	190	201	216	225
İsviçre	619	536	537	547	548	661
Kuzey Makedonya	201	199	208	195	279	247
Sırbistan	834	1.397	1.692	1.945	2.080	2.873
Türkiye	12.387	14.808	15.755	16.260	26.072	20.608

Çizelge 4. AB ülkeleri ve aday ülkeler organik ılıman iklim meyveleri üretim miktarı (ton)

Ülkeler/Yıllar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Belçika	-	-	-	4.004	3.391	-
Bulgaristan	1.408	3.622	4.889	10.366	7.725	-
Çekya	6.680	5.559	4.901	5.086	4.099	5.196
Almanya	-	-	-	-	-	-
Estonya	289	228	259	1.191	165	553
İrlanda	-	-	220	221	247	227
Yunanistan	3.870	9.233	7.895	5.024	6.659	6.466
İspanya	45.087	53.938	50.814	40.860	40.112	52.689
Fransa	-	-	-	-	-	-
Hırvatistan	1.486	1.154	4.567	2.751	3.123	5.387
İtalya	-	111.322	155.550	233.022	-	-
Kıbrıs	884	641	594	809	740	810
Letonya	1.447	1.871	1.122	1.608	1.428	-
Litvanya	6.308	5.588	2.707	4.210	4.221	7.408
Lüksemburg	-	-	-	-	-	-
Macaristan	8.374	8.900	6.009	6.222	6.737	23.865
Malta	-	-	-	-	-	-
Hollanda	-	-	9.765	11.339	9.688	-
Polonya	14.594	17.259	17.134	18.413	15.655	67.823
Romanya	5.749	8.277	6.434	11.695	12.108	-
Slovenya	1.792	461	799	475	93	-
Slovakya	4.386	6.256	4.097	67	2.130	45.334
Finlandiya	50	55	70	123	346	153
İsveç	-	-	-	-	-	-
Birleşik Krallık	17.810	15.807	15.420	14.177	11.203	11.383
Norveç	-	-	-	-	-	-
Kuzey Makedonya	-	-	-	-	-	-
Sırbistan	9.478	1.540	7.038	18.013	3.866	30.868
Türkiye	79.997	52.041	89.997	168.919	139.431	191.316

Çizelge 5. AB ülkeleri ve aday ülkeler organik taze sebze üretim alanı (ha)

Ülkeler/Yıllar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Avrupa Birliği	-	-	-	-	158.928	-
Belçika	880	1.039	1.211	1.647	1.846	-
Bulgaristan	877	1.000	1.605	3.432	2.648	-
Çekya	167	110	227	186	248	260
Danimarka	1.796	2.015	2.596	3.120	3.683	3.915
Almanya	11.049	10.792	10.750	12.681	14.010	14.295
Estonya	131	111	90	95	212	217
İrlanda	-	213	225	282	328	273
Yunanistan	1.324	2.063	1.719	1.251	1.487	1.870
İspanya	8.654	11.690	13.422	17.013	20.331	22.105
Fransa	14.268	15.554	16.663	18.064	20.866	26.363
Hırvatistan	148	300	337	318	353	416
İtalya	21.947	25.930	29.362	43.646	-	60.732
Kıbrıs	46	30	37	57	61	71
Letonya	242	262	269	329	379	-
Litvanya	60	68	255	135	372	446
Lüksemburg	-	-	-	-	-	-
Macaristan	2.204	1.854	1.628	2.765	3.446	3.976
Malta	1	3	5	5	4	6
Hollanda	5.499	6.003	6.231	6.792	7.297	-
Avusturya	2.537	2.842	3.051	3.446	3.998	4.242
Polonya	24.698	26.664	40.564	51.866	37.251	29.841
Portekiz	-	-	1.445	1.790	2.312	3.276
Romanya	-	1.913	1.189	1.161	1.442	-
Slovenya	229	209	271	259	217	-
Slovakya	265	228	308	278	199	517
Finlandiya	155	176	229	197	590	1.223
İsveç	1.247	1.380	1.784	1.860	1.997	-
Birleşik Krallık	10.024	5.885	7.180	6.318	5.326	5.681
İzlanda	-	-	-	-	21	-
Norveç	179	223	435	437	721	420
İsviçre	-	1.990	1.916	2.034	2.348	2.458
Kuzey Makedonya	88	37	86	80	154	184
Sırbistan	100	142	157	139	213	173
Türkiye	2.323	2.507	3.283	3.170	4.027	4.241

Çizelge 6. AB ülkeleri ve aday ülkeler organik taze sebze üretim miktarı (ton)

Ülkeler/Yıllar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Belçika	-	-	-	22.746	31.889	-
Bulgaristan	5.428	9.705	12.112	13.121	6.026	-
Çekya	1.602	1.158	1.453	912	1.541	1.994
Almanya	244.473	272.116	253.708	299.493	337.220	293.393
Estonya	687	671	585	582	619	536
İrlanda	-	-	2.923	4.072	3.831	4.041
Yunanistan	55.099	138.549	63.645	34.022	40.941	37.296
İspanya	154.409	202.737	217.148	286.075	323.273	488.581
Fransa	-	-	-	-	-	-
Hırvatistan	390	864	1.372	1.409	1.403	2.115
İtalya	-	251.174	252.255	435.979	-	-
Kıbrıs	779	656	669	637	786	715
Letonya	3.006	2.193	1.819	2.291	2.025	-
Litvanya	580	625	953	1.188	2.736	2.140
Lüksemburg	-	-	-	-	-	-
Macaristan	11.563	9.876	9.200	10.562	15.047	27.589
Malta	-	1	23	14	11	20
Hollanda	-	-	420.841	195.359	239.154	-
Polonya	23.888	30.216	35.088	45.798	50.627	50.557
Romanya	-	2.315	3.639	3.321	3.189	-

Slovenya	1.218	1.411	1.573	1.746	1.478	-
Slovakya	968	781	759	824	447	498
Finlandiya	2.839	3.528	2.911	2.942	3.033	3.611
İsveç	-	-	-	-	-	-
Birleşik Krallık	25.387	44.735	43.907	42.319	42.967	42.607
Norveç	-	-	-	-	-	-
Kuzey Makedonya	-	-	-	-	-	-
Sırbistan	1.130	1.487	3.417	2.667	1.166	1.850
Türkiye	33.654	28.346	23.720	32.943	39.900	*48.787

İlman iklim meyve üretim miktarının 2017 yılında 139.431 ton, 2018 yılında ise 191.316 ton olduğu görülmektedir. Ülkemiz toplam organik ılıman, subtropik ve tropik iklim meyve üretim miktarı 2018 yılında 604.904 ton olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında en çok üretimi yapılan organik meyve açık ara farkla (213.369 ton) zeytin olup bu türü ise 98.136 ton ile elma izlemektedir. İl bazında bakıldığında Aydın 259.189 ton organik meyve üretimi ile ilk sırada yer almaktadır. Aydın ilimizi 59.155 ton ile Kilis, 52.317 ton ile Malatya takip etmektedir (Çizelge 7) (TARIMORMAN, 2019).

Çizelge 7. Türkiye organik meyve üretiminde ilk 5 il ve en çok üretilen meyveler

İller	Üretim Miktarı (ton)	Meyve Üretim	
		Adı	Miktarı (ton)
Aydın	259.189	Zeytin	213.369
Kilis	59.155	Elma	98.136
Malatya	52.317	İncir	86.585
İzmir	37.498	Kayısı	58.805
Niğde	34.060	Nar	54.038

4.2. Organik Sebzeler

Ülkemizin 2017 yılı organik sebze üretim alanı 4.027 hektar, üretim miktarı ise 39.900 ton iken, 2018 yılı verilerine göre 4.241 ha alanda 48.787 ton organik sebze üretimi yapılmaktadır. En çok üretimi yapılan organik sebze domates (16.594 ton) olup onu 5.558 ton ile biber izlemektedir. Manisa ili 12.885 ton organik sebze üretimi ile birinci sırada yer alırken İzmir (5.575 ton) ve Ankara (4.876 ton) bu ilimizi takip etmektedir (Çizelge 8) (TARIMORMAN, 2019).

Çizelge 8. Türkiye organik sebze üretiminde ilk 5 il ve en çok üretilen sebzeler

İller	Üretim Miktarı (ton)	Sebze Adı	Üretim Miktarı (ton)
Manisa	12.885	Domates	16.594
İzmir	5.575	Biber	5.558
Ankara	4.876	Kavun	3.697
Konya	4.320	Karpuz	3.531
Şanlıurfa	3.840	Patates	3.403

SONUÇ

Organik tarım, doğadaki dengeyi ve toprak verimliliğini koruyan, hastalık ve zararlıları kontrol altına alarak doğadaki canlıların ekolojik sürekliliğini sağlayan, bunun yanında doğal kaynakların ve enerjinin en elverişli kullanımı ile optimum verim alma sistemidir. Konvansiyonel tarım sistemleri ile birim alandan daha yüksek verim almak amacıyla toprağın aşırı sömürülmesi; çevre kirliliği, doğal dengenin ve ürün kalitesinin bozulması gibi olumsuzlukların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Tüm bu olumsuzlukların giderilmesi amacıyla dünyada organik tarım kavramı ortaya atılmıştır.

Günümüzde organik tarım kavramının ilk ortaya çıktığı yıllara oranla önemli gelişmeler sağlanmıştır. Dünya organik meyve üretiminin durumuna bakıldığında; 2017 yılında 204.382 ha alanda organik ılıman iklim meyvesi yetiştirildiği, 379.699 ha alanda organik tropik ve subtropik iklim meyvesi yetiştirildiği, organik sebze üretimi ise yaklaşık 675.980 hektar alanda yapıldığı görülmektedir.

AB ülkeleri ve aday ülkelerin, 2017 yılı verilerine, göre organik ılıman meyve alanı 101.476 hektar, organik tropik ve subtropik meyve üretim alanı 14.016 hektar ve organik sebze üretim alanı 158.928 hektardır. Organik ılıman iklim meyveleri üretim miktarları incelendiğinde birinci sırada 139.431 ton ile Türkiye gelmektedir. Organik tropik ve subtropik meyve üretim miktarına dair veri bulunmamaktadır. AB ülkeleri ve aday ülkelerdeki organik taze sebze üretim miktarı verileri incelendiğinde ise Almanya'nın (337.220 ton) ilk sırada geldiği görülmektedir.

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de çevre ve insan sağlığına dair duyulan kaygılar tarım politikamıza yansımıştır. Türkiye'de organik bitkisel ürün deseni büyük oranda çeşitlilik göstermektedir. Ülkemiz 2017 yılında 26.072 ha alanda 139.431 ton organik ılıman iklim meyve üretimi ile diğer Avrupa ülkelerini geride bırakmıştır. Bunun yanında 4.027 ha üretim alanında 39.900 ton organik sebze üreterek birçok dünya ülkesinden önde gelmiştir.

Bu veriler ışığında Türkiye'nin organik tarım konusunda dünya ve Avrupa Birliği ülkeleri arasında kayda değer bir potansiyelinin olduğu görülmektedir. Organik üreticilerin teşvik edilmesi, kontrollü sertifikasyon sistemleri oluşturulması, ürün

fiyatlarının herkesin ulaşabileceği uygunluğa getirilmesi ve ürünlerin satışı için daha çok pazarın oluşturulması durumunda organik tarım konusunda oldukça yüksek potansiyele sahip olan ülkemizin ilerleyen yıllarda daha iyi bir konuma gelmesi kaçınılmaz bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yorgancılar, M., 2016. *Organik Tarım, T.C. Kalkınma Bakanlığı, KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Konya.*

KAYNAKLAR

- Demiryürek, K., 2004. *Dünya ve Türkiye’de Organik Tarım, Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 8(3 ve 4), sayfalar 63-71.*
- Deviren, N.V., ve Çelik, N., 2017. *Dünya’da ve Türkiye’de organik tarımın ekonomik açıdan değerlendirilmesi, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(48), 669-678.*
- Dursun, A., ve Ekinci, M., 2010. *Erzurum ilinin organik sebzeçilik bakımından önemi ve potansiyeli, Türkiye IV. Organik Tarım Sempozyumu, 28 Haziran-1 Temmuz, Erzurum, Türkiye, 109-113.*
- Erdoğan, Ü., ve Çakmakçı, R., 2015. *Organik Tarım, Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ofset Tesisi, Erzurum.*
- FIBL, 2019. *The world of organic agriculture statistics & emerging trends, https://shop.fibl.org/CHde/mwdownloads/download/link/id/1202/?ref=1 (Erişim Tarihi; Kasım, 18, 2019).*
- İlbaş, İ.A., 2009. *Organik Tarım (İlkeler ve Ulusal Mevzuat), Ankara: Eflatun Yayınevi.*
- Kırımhan, S., 2005. *Organik Tarım Sistemleri ve Çevre, Turhan Kitabevi, Ankara.*
- Marangoz, M., 2008. *Organik Ürünlerin Pazarlanması, Ekin Yayınevi, Bursa.*
- Merdan, K., 2014. *Organik tarımın ekonomik analizi: Doğu Karadeniz Örneği, Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.*
- Merdan, K., ve Kaya, V., 2014. *Türkiye’deki organik tarımın ekonomik analizi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17(3), 239-252.*
- Merdan, K., 2018. *Organik üretimde pazarlama olanakları ve geliştirme yolları. Journal Of Social And Humanities Sciences Research. 5(19), 663-672.*
- Öztürk, A., ve Karabulut, B., 2017. *Karadeniz Bölgesi’nde Organik Bitkisel Üretim, Türk Tarım–Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi, 5(13), 1705-1713.*
- Rehber, E., 2011. *Organik Tarım Ekonomisi, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.*
- Seufert, V., Ramankutty, N., and Mayerhofer, T., 2017. *What is this thing called organic? – how organic farming is codified in regulations, Food Policy, vol. 68, pp. 10-20.*
- TARIMORMAN, 2019. *2018 Yılı Organik Tarım İstatistikleri. https://www.tarimorman.gov.tr/Konular/Bitkisel-Uretim/Organik-Tarim/Istatistikler (Erişim Tarihi; Kasım, 18, 2019).*
- Turhan, Ş., 2005. *Tarımda Sürdürülebilirlik ve Organik Tarım, Tarım Ekonomisi Dergisi, 11(1 ve 2), 13-24.*
- Usal, G., 2006. *Toros dağ köylerinde organik tarım yoluyla üretici gelirlerini arttırma olanakları, Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.*
- Uzun, F., 2006. *Organik tarım üretim ve ihracatı, Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.*